

GURU MAHARAJ JI

Af Kaj Baagø

Maharaj Ji er ikke den første og næppe heller den sidste indiske guru, som vi får at høre på vore himmelstrøg. Igennem et par år har det været Maharishi Mahesh Yogi, som tiltrak opmærksomheden, ikke mindst fordi the Beatles og andre notabiliteter for en tid hoppede på hans vogn. Før ham igen var det navne som Narayanaswami, Akhilananda, Prabhananda, Abhedananda, Vivekananda og andre anandaer (det betyder saligheder), som fik de troendes øjne til at stråle med tilbedelsens begejstring.

Det mest bemærkelsesværdige ved Maharaj Ji er, at han kun er 16½ år og af en 16-årig at være synes udstyret med usædvanligt gode talegaver og også med en bemærkelsesværdig evne til hele tiden at illustrere sine ideer med billeder og lignelser. Selve indholdet af hans budskab er derimod, for at sige det lige ud, et vrøvlet sammenkog af fraser og floskler hentet fra forskellige og i visse tilfælde modsatte religionsfilosofiske skoler inden for hinduismen.

Barneguruen

Balyogeshwar Param Hans Satgurudev Shri Sant Ji Maharaj (det er hans fulde navn og titel) blev født den 10. december 1957 i Hardwar, en lille stationsby nordøst for Delhi ved foden af Himmalayabjergene. Her havde hans far oprettet et af de mange gurucentre, som findes på den egn, men nogen overvældende stor tilslutning havde det ikke, selvom faderen, såvidt man kan skønne, var betydeligt mere skolet i indisk filosofisk tænkning end sønnen. Ved faderens død i 1966 blev familien og nogle disciple enige om at føre gurucentret videre, og det blev især den yngste af sønnerne, som tog arven op fra faderen. Han blev ophøjet til guru, mens hans fire ældre brødre med tiden blev gjort til Mahatmas, d.v.s. store sjæle, som deler Maharaj Ji's gudommelige kraft, og som har autoritet til at åbenbare kundskaben.

Det varede dog nogle år, inden Maharaj Ji blev accepteret som guru. Selvom han var født og opvokset i gurucentret og derfor kunne faderens filosofi og meditationsteknik udenad, blev han ikke dermed anerkendt som religiøs lærer og vejleder. Alderen kom imidlertid til hjælp. En barneguru var noget nyt. Fra Europas historie kender vi det postyr, som barnehelgener kan fremkalde – *tænk blot på Bernadette af Lourdes*. Tilsvarende vakte det naturligvis en vis opsigt i Indien, at en 13-årig dreng optrådte som guru tilbudt af sine brødre og sin mor. Da Maharaj Ji derfor i 1970 kastede sig ud i en iøvrigt velorganiseret kampagne i New Delhi, var hans succes sikret. Jeg boede selv i New Delhi på det tidspunkt og husker endnu den hysteriske begejstring, hvormed tusinder af mennesker modtog hans såkaldte budskab.

Guru Maharaj Ji. Produceret hos Willy Rohde Film for Statens Filmcentral, 1974. Manuskript og instruktion: Steen B. Johansen. 16 mm tone, farve, dansk og engelsk tale, danske undertekster, musik og effekttlyde. 30 minutter. Udlejning: Statens Filmcentral.

Det internationale gennembrud

Maharaj Ji har enkelte andre menigheder i Indien udenfor New Delhi og Hardwar, og at han skulle have 4 millioner tilhængere i Indien, som hans danske disciple påstår, må betegnes som en mild overdrivelse. 40.000 er nok lidt højt sat. I Europa og USA, og ganske specielt i England, har Maharaj Ji imidlertid haft betydelig større succes. Hans første præsentation for et vestligt publikum fandt sted i London i 1971, og han har siden da besøgt bl.a. Schweiz, Tyskland, USA og Australien. Bevægelsen har nu bredt sig til ialt 14-15 lande, og en ret omfattende kommerciel organisation er ved at blive bygget op omkring ham, først og fremmest i England. Organisationen omfatter bl.a. et trykkeri og et forlag, som udgiver tidsskrifter om Maharaj Ji, et import- og eksportfirma, der specialiserer sig i vegetariske levnedsmidler (som de fleste kastehinduer spiser Maharaj Ji ikke kød), et rejsebureau, et filmselskab, en skole og et afvænningscenter for narkomaner.

Maharaj Ji er som sagt kun den seneste i rækken af indiske guruer, som har slået sig op i den vestlige verden. Han har ikke så få forgængere, og bevægelsen for at udbrede indisk religion og filosofi i Vesten går faktisk tilbage til 1890'erne. Det er netop i disse dage nøjagtig 80 år siden, at pioneren for de indiske guruer, Swami Vivekananda, holdt sin første prædiken eller tale til et vestligt publikum, nemlig på Religionernes Parlament i Chicago.

Vedanta-filosofien

Den teori, som Vivekananda fremsatte der, har stort set dannet grundlaget for hele det efterfølgende indiske gurutvæsnen i Vesten. Indien, sagde han, trænger til Vestens teknik, mens Vesten – som er endt i materialismens tomhed – trænger til Indiens spiritualitet og filosofi. Og med indisk spiritualitet og filosofi mente Vivekananda og de fleste af efterfølgende guruer den såkaldte Vedanta-filosofi, som har oplevet en vældig renaissance i Indien de sidste 75 år. En kort forklaring af, hvad denne Vedanta-filosofi går ud på, er derfor nødvendig, dersom man overhovedet skal få nogen mening i guruerne ofte noget tågede budskab.

Vedanta-filosofiens oprindelse må søges helt tilbage hos forfatterne til de såkaldte upanishader, – nogle af Indiens hellige skrifter, som blev til omkring 600 f. Kr. Det spørgsmål, som disse gamle guruer stillede sig selv, og som hundredvis af filosoffer siden har tumlet med, var det enkle: Er det dette liv, – det jeg oplever, det jeg ser og hører og føler, som er den ægte virkelighed, – eller er der en anden og dybere virkelighed?

Svaret de nåede frem til var, at det ikke kan være dette liv og denne verden, som er den ægte virkelighed, først og fremmest fordi alt i denne verden, os selv med, er underkastet forandringens og forgængelighedens lov. Det som har ægte virkelighed, kan ikke forandre sig og gå til, mente de gamle indiske filosoffer. Det bliver ved med at være det samme; det er evigt.

For det andet forekom denne verden dem noget i retning af en drøm. Når vi drømmer, oplever vi i drømmen ting og mennesker, som om de var virkelige, og vi oplever os selv som enkeltindivider, der forholder sig til andre. Men ingenting af det, vi erfarer i drømmen, er sket. Når vi vågner, siger vi, »Det var bare en drøm.« Når det går sådan med drømmen, så forholder det sig vel på lignende måde med det såkaldte virkelige liv, hvor vi jo også oplever lignende ting. En skønne dag vil det gå op for os, at det vi troede var det virkelige liv, det vi ser og hører og oplever i det daglige, kun er en drøm.

Men hvor er så den egentlige virkelighed, – den der ikke brister som en illusion; den som ikke er underkastet forandringens og forgængelighedens lov? Svaret på dette fandt de gamle indiske filosoffer i det, de kaldte menneskets tredje bevidsthedstilstand, – en bevidsthedstilstand som ikke domineres af ydre udtryk, sådan som drømmen eller den vågne tilstand gør det, men hvor vi synker ind i os selv og gennem meditation og yoga når frem til en anden virkelighed. Det kan ske på flere måder: gennem koncentration om en bestemt ting, gennem uophørlig gentagelse af bestemte ord, gennem bestemte åndedrætsøvelser, undertiden ved at påføre sig selv pinsler. Hvilken metode man end anvender, – på et eller andet tidspunkt glider man over i en form for bevidsthed, hvor ydre udtryk ikke længere påvirker én, og hvor man føler det, som om man blev adskilt fra sin krop. Nedsænket i en behagelig vægtløs tilstand, kan man ikke mere mærke sig selv, og er ikke længere et individ. Man er fri for verden, for dens begær og lidelse, dens bekymring og forandring.

Den virkelighed, man oplever i denne tilstand og undertiden ser som et lys, regnede de indiske guruer for den ægte virkelighed. De kaldte den for Brahman (Gud) eller for Atman (sjæl), og Brahman og Atman, Gud og sjælen var for dem eet og det samme. Selve oplevelsen kaldte de for »realisation af Gud«, og det er denne form for gudserkendelse eller virkeligheds-erkendelse, som nutidens guruer, deriblandt også Maharaj Ji, taler om, når de bruger udtrykket: realisere Gud.

Realisere Gud

»Hvordan realisere Gud, hvordan skal vi lære Gud at kende«, spørger Maharaj Ji i en af sine taler, og han svarer: »Der er kun én måde. Der er kun én metode, og det er denne kundskab og denne videnskab, som jeg bringer. Denne kundskab tilhører ikke mig . . . den er allerede inden i jer nu, og fordi denne kundskab er inden i jer, er I i live, men I er blot nødt til at se det og forstå det.«

Det, som Maharaj Ji vil give sine tilhørere, er en praktisk meditationsmetode, hvormed de kan realisere Gud i sjælen og opleve ham som den eneste virkelighed, og dermed erkende at alt andet egentlig ikke er til – eller rettere: kun har virkelighed fordi Gud, som er selve livskraften, gen-

nemstrømmer det. Han taler i den forbindelse om fire meditations-pistoler (Hans billeder er indrettet på amerikansk publikum). Når man skyder den første af, ser man et lys, efter den anden hører man en blid musik, på det tredje trin erfares Gud som energi-kilden og på det fjerde lærer disciplen at drikke livets vand. – Det er denne firfoldige erkendelse, som bringer harmoni i et menneske og fred på jorden. Det er den, som er selve frelsen.

Og hvordan kan denne erkendelse og oplevelse frelse et menneske? Hvordan fred og harmoni? For det første fordi når sjælen er lig Gud, så er jeg altså allerede Gud, og så er jeg frelst – eller rettere sagt: der er slet ikke noget »jeg« mere, der skal frelses. I sine taler bruger Maharaj Ji derfor det velkendte billede fra hindu-filosofien, der sammenligner Gud med et hav og menneskets sjæl med dråben i havet. Og hvem kan skelne mellem dråben og havet? Dråben eksisterer måske et kort øjeblik i bølgesprøjtet, men synker så i havet og bliver det, den altid var: hav. Sådan også sjælen og Gud.

For det andet kan denne erkendelse frelse et menneske, fordi den, påstås det, gør en ende på begær og misundelse, kiv og strid i mig: Der er jo ikke efter denne realisation længere noget, der hedder »jeg« og »dig«, »mit« og »dit«. Alt er Gud. Maharaj Ji udtrykker det således:

Sålænge der er dualitet, – sålænge »jeg«, »vi«, »du«, og »mig« er her, er vi ikke fuldkomne. Men når den fuldkomne indsigt er nået, så indser man det tåbelige og syndige i at strides med andre eller øve vold mod andre, også f.eks. mod dyr, fordi de andre og jeg er ét og det samme: Gud. Kun Gud er. Alt andet er en illusion.

Maharaj Ji's budskab er imidlertid langt fra så enkelt, som det her er antydnet. Ikke blot er hans tolkning af Vedanta-filosofien, om man kan bruge dette ord, temmelig vrøvlet ind imellem, men han blander den også sammen med en hel del andre ideer, hentet enten fra kristendommen eller fra indisk bhakti-religiøsitet, formentlig det sidste. F.eks. kan han tale om Gud som skaberen, som har skabt verden og mennesker, eller om Gud som en en nådig fader eller streng dommer, som sender mennesker henholdsvis til himmelen eller til helvede. I disse sammenhænge bliver Gud pludselig en person, og opfattes ikke længere som den upersonlige energi, der gennemstrømmer universet. Himmel og helvede synes Maharaj Ji at opfatte som en slags mellemstationer på vej til den egentlige udfrielse. I helvede bliver mennesker sat på skolebænken for at lære lektien om gudserkendelse. Himmelen er belønningen for gudhengivenhed og godhed. Et sted, siger Maharaj Ji, hvor man spiser søde frugter og morer sig. Men sjælen kan imidlertid ifølge Maharaj Ji ikke få lov til at blive for bestandig i himlen, så lidt som i helvede, for den må tilbage til jorden og tage skikkelse igen i et legeme. Maharaj Ji taler ikke meget om sjælevandring, men den er en underliggende bestanddel af hele hans lære. Udfrielsen fra sjælevandring nås først ved den fuldkomne erkendelse, som han selv har nået, men som det ikke står helt klart, hvordan hans tilhængere skal nå.

Årsagerne til populariteten

Men formodentlig generer alt det uklare og vrøvlevorne i Maharaj Ji's taler ikke hans disciple. For det er næppe tankens klarhed, de søger. Skal man finde årsagerne til hans og de andre indiske guruers popularitet, især hos vestens hippieungdom, må man søge andetsteds. Der kan anføres mange grunde, men der er især tre, som bør fremhæves:

For det første er den bevidsthedstilstand, som man kan fremkalde gennem indisk meditation eller yoga, ikke ulig den, som opnås ved indtagelse af hårde stoffer. Det gøres naturligvis hurtigere og nemmere gennem narkotika, men det er også langt farligere. Det er formodentlig derfor, at mange unge tiltrækkes af guruernes meditationsteknik. Maharshi Mahesh Yogis transcendentale meditation er blevet kaldt »the drugless high«, og i sine taler opfordrer Maharaj Ji bestandig sine tilhørere til at blive »høje«. Der er da også eksempler på adskillige narkotika-misbrugere, som er blevet helt eller delvist afvænnede ved at lægge sig efter guru-meditation, og det kan man naturligvis kun glæde sig over.

For det andet virker den autoritet, hvormed guruen optræder, meget dragende på de unge, specielt dem der er flippet ud. Det kan synes selvmodsigende, at unge, som har gjort oprør mod alle autoriteter, både samfundets og hjemmets, søger tilflugt i en ny autoritetsdyrkelse, men egentlig er det meget forståeligt. Hippierne, som har brudt med sit hjem, har brug for en slags far, som han eller hun kan vise den lydighed og kærlighed, som han eller hun ikke fik afløb for derhjemme.

Endelig for det tredje er det ikke ulogisk, at de unge hippier foretrækker guruerne frem for det bestående samfunds præster: psykiaterne, socialrådgiverne og de folkekirkelige embedsmænd i ornat. Hippierne har en ikke ubegrundet mistanke om, at disse forstående rådgivere vil hjælpe dem til at finde deres plads i samfundet igen – hvad de netop ikke ønsker. Guruen og hans filosofi bekræfter derimod de unge i deres foragt for det bestående samfund, thi verden – siger guruen – er en illusion. Ifølge hans religion skal man ikke blive til noget i denne verden, men derimod gennemskue verden, anse den for en illusion og søge indad i sig selv. Og hører man til dem, der har opgivet, at vort samfund kan og vil forandre sig til det bedre, synes en verdensfornægtende religion af guruernes type ganske logisk.

To forskellige syn på verden

Ikke desto mindre er det nok på dette punkt, guruerne og deres vesterlandske disciple har vanskeligt ved at forstå hinanden, og det er her de fleste guruer kommer til kort. Før eller siden afsløres det, at guruer af Maharaj Ji's type, og der er hundredvis af dem i Indien, ikke har rørt en finger for at løse de sociale problemer, der hærger deres eget land, og at de støttes finansielt af indiske rigmænd, der har interesse i at give de fattige religionens opium fremfor bedre sociale kår.

Hippierne og de fleste unge her i vesten, som i øjeblikket tilbeder guruerne, har imidlertid, når det kommer til stykket, et ønske om at ændre samfundsforholdene. De kan for en tid i velforstået harme over vort supermaterialistiske samfund vende det ryggen og finde tilfredsstillelse i meditationen, men de kan alligevel ikke glemme samfundets problemer.

I en af de publikationer, som er udgivet af Maharaj Ji's danske organisation, findes et referat af et interessant ords kifte, som belyser dette. En discipel spurgte ved en bestemt lejlighed Maharaj Ji: »Men, når man modtager kundskab eller opnår gudserkendelse, er man så ikke stadig en del af verden,« og guruen svarede: »Hvad enten du modtager kundskab eller ej, er du ikke en del af denne verden. Denne verden er som et hotel. Folk kommer og går, men de hører ikke til hotellet og har intet ansvar for det.« »Men,« fortsatte disciplen, »skal jeg ikke bryde mig om resten af menneskeheden og hvad de gør mod hinanden?« Guruen svarede: »Du kan ikke gøre noget for menneskeheden.« – »Men,« fortsatte disciplen: »Man kan dog række hånden ud og vise venlighed mod sin bror, som står lige ved siden af.« Dette forstår guruen imidlertid ikke. »Hvor mange vil du vise venlighed? Tolv, nogle få? Og hvad så, hvad betyder nogle få?«

Her slutter samtalen mellem disciplen og guruen. Der er ikke mere at sige, for her afsløres pludselig en kløft mellem to vidt forskellige verdenssyn. Det ene, Vedanta-filosofiens, som betragter verden som en illusion, en drøm, – det andet: socialismens, humanismens eller kristendommens, for hvem medmennesket er en realitet, som jeg har ansvar for. Og over denne kløft kan ingen broer bygges.

Er guruerne så vismænd eller bedragere? Ingen af delene. Vismænd er de i alt fald ikke. De virkelig begavede repræsentanter for indisk filosofi træffer man i Indien, og de har kun foragt til overs for disse playboy-guruer, som huserer i vesten. Bedragere er de vel heller ikke. De kender en meditationsteknik, som man godt kan more sig med og bruge til afslapningsøvelser. Men at de derigennem skulle kunne løse vores, endsige deres eget samfunds problemer, er naturligvis en illusion.

Uden for de indiske populære gurucentre er der altid en del tiggere. De er der, når man går ind for at meditere, og de er der, når man går ud, og deres ord bringer altid én tilbage til realiteterne. No food, siger de. – Man kan nemlig godt meditere sig væk fra problemerne, men man kan ikke meditere problemerne væk.

Kaj Baagø. 1973.

Statens Filmcentral gør opmærksom på, at informationsmateriale kan rekvireres ved henvendelse til Divine Light Mission's hovedkontor i Danmark:

Divine Light Mission
Larsbjørnstræde 10
1454 København K.
Tlf. 01-13 33 66

